

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ประเทศพม่า [ย่างกุ้ง-ตองยี]
๔ - ๘ มีนาคม ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ประเทศพม่า [ย่างกุ้ง-ตองยี] ๔ - ๘ มีนาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น



การนำเสนอภาพและความสนทนารวม สำหรับการเดินทางไปพม่าของชาว
ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. และท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ จะจบลงในตอนนี้เป็น
วันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเดินทาง ข้าพเจ้าตื่นแต่
เช้ามืดก่อนที่พระอาทิตย์จะขึ้น โดยได้นัดแนะกับอาจารย์วิชัย เฟื่องพูนวกิจ รุมเมทของ
ข้าพเจ้า เพื่อจะขึ้นไปถ่ายภาพพระมหาเจดีย์ชเวดากองยามเช้าที่มองเห็นได้อย่าง
ชัดเจน สวยงามจากห้องจัดเลี้ยงบนชั้นที่ห้าของโรงแรมที่เราพัก



ความจริงเราขึ้นมาถ่ายภาพพระมหาเจดีย์ไว้แล้วแต่เมื่อคืน ซึ่งภาพที่ได้จะมีฉากหลังที่ดำสนิท ต่างกับในยามเช้า ที่แม้ยังไม่เห็นแสงพระอาทิตย์ ฉากหลังก็จะออกสีน้ำเงินสวยงาม และเริ่มเปลี่ยนสีไปเรื่อยๆ เราทั้งสองต่างคนต่างเก็บภาพเป็นระยะๆ จนคิดว่าได้ภาพพอที่จะนำมาฝากทุกๆ ท่านได้แล้ว จึงพากันลงมาอาบน้ำ และ ข้าพเจ้าได้แยกไปเดินในสวน สาธารณะที่เป็นทะเลสาบ ซึ่งอยู่ติดกับโรงแรม Kandawgyi กลางกรุงย่างกุ้งมองเห็นได้โดยรอบจากโรงแรมที่เราพัก



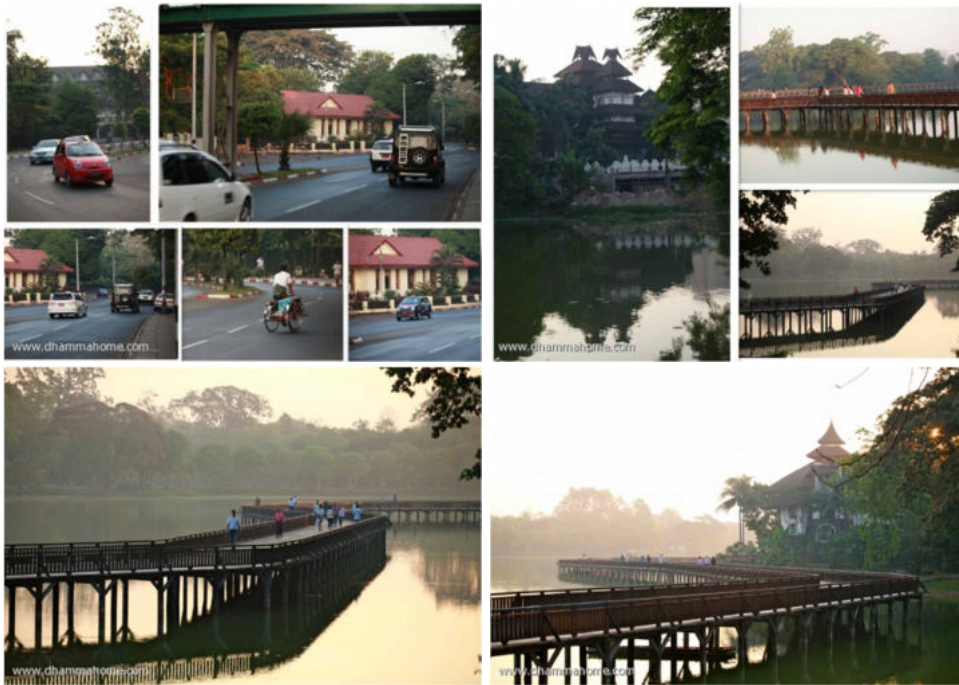


ส่วนอาจารย์วิชัย ยังติดใจกับภาพพระมหาเจดีย์ หลังอาบน้ำจึงได้ขึ้นไปถ่ายภาพอีกและได้ภาพที่มีแสงพระอาทิตย์ส่องแสงทาบองค์พระเจดีย์เห็นสีทองงดงามมาฝากทุกๆ ท่านด้วย

วันนี้จะมีการพาไปเที่ยวชมพระมหาเจดีย์เวดากองอีกครั้งในตอนเช้า หลังจากนั้นก็นำไปชมพระนอนตาวานและที่อื่นๆ

สำหรับท่านที่ไม่ไป ก็อยู่ร่วมการสนทนาธรรมที่โรงแรม Kandawgyi Palace Hotel ที่พัก ข้าพเจ้าและอาจารย์วิชัยได้ตกลงแยกกันทำหน้าที่บันทึกภาพ โดยข้าพเจ้าอยู่บันทึกภาพการสนทนาธรรม และนำความธรรมะมาฝากทุกท่าน





ยามเช้ากลางกรุงย่างกุ้ง กับบรรยากาศของสะพานไม้ ที่ทอดยาวโดยรอบทะเลสาบ มีชาวพม่า ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และคนหนุ่มสาวพากันมาเดินออกกำลังกาย เป็นภาพที่ดูสงบ สดชื่น รายรอบไปด้วยทิวทัศน์ที่สวยงาม ที่สำคัญคือสามารถมองเห็นพระมหาเจดีย์ชเวดากองได้อย่างงดงามที่สุด

แม้ว่าการได้เห็นสิ่งดีๆ ที่สวยงาม เป็นผลของกุศลกรรมที่บุคคลได้กระทำไว้แต่การเห็นนั้น ก็หมดไป ดับไป ไม่กลับมาอีก บุคคลก็ยังติดข้อง ต้องการที่จะได้เห็นอีก เห็นอีก และเห็นอีก เป็นปรกติในชีวิตประจำวัน สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของผู้ที่ได้ศึกษาธรรม และเริ่มเข้าใจ ย่อมเป็นเหตุให้มีการตรึก การคิดพิจารณา การระลึก ศึกษา สังเกต สำเนียง

ดังที่ท่านอาจารย์เคยเตือนเสมอๆ ว่าขณะนี้ มีสิ่งที่ปรากฏ ซึ่งเป็นคำที่ลึกซึ้ง ด้วยว่าขณะนี้ ไม่เฉพาะเพียงสิ่งที่ปรากฏทางตาเท่านั้น แต่มีเสียง ที่ปรากฏ ทางหู มีกลิ่น ปรากฏทางจมูก มีเย็นหรือร้อน อ่อนหรือแข็ง ตึงหรือไหว ที่ปรากฏทางกาย และใจ ที่คิดนึก



ทุกขณะที่เกิดขึ้นเป็นไป เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏ แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่งเกิดขึ้น แล้วดับไป แล้วมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร หาความเป็นตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่ได้ เป็นแต่เพียงธาตุ หรือ ธรรมะ หรือ สิ่งที่มีจริงๆ ที่เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย แล้วก็ดับไป ความเข้าใจจากการฟังบ่อยๆ เนืองๆ ย่อมเป็นประโยชน์ในทุกที่ทุกสถาน

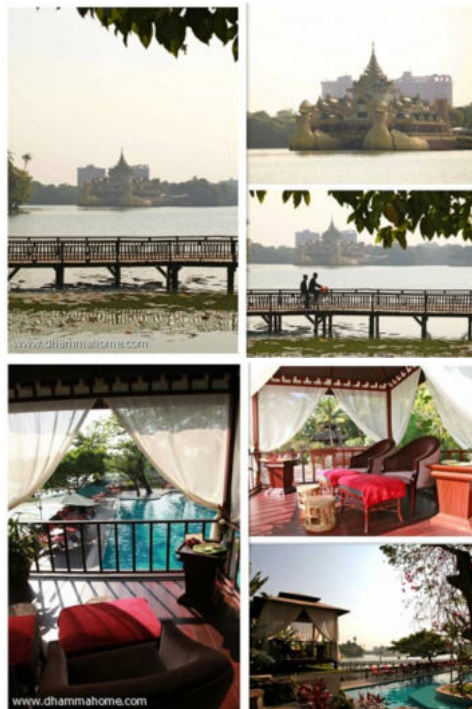
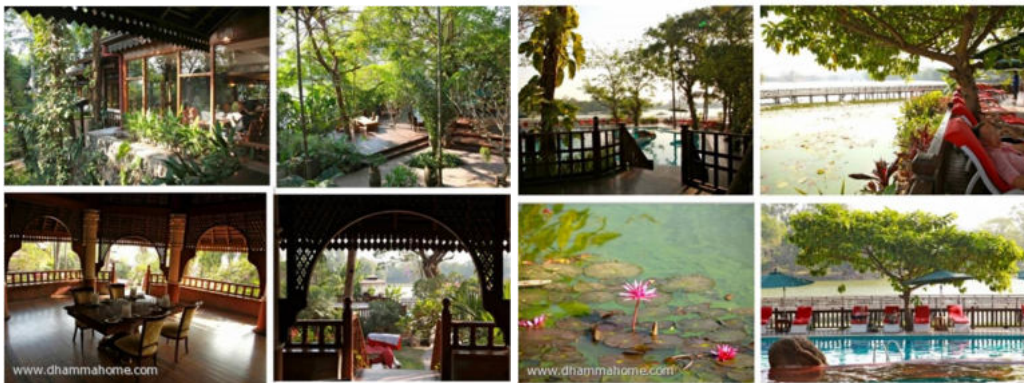
เมื่อกลับมาถึงโรงแรม ก็ได้เวลาอาหารเข้าพอดี ที่ห้องอาหารได้พบกับเชฟสาวชาวไทยจากปราจีนบุรีซึ่งมาทำงานที่นี่ถึงสิบเจ็ดปี เธอยืนต้อนรับและลงมือทำเย็นตาโฟที่เธอบอกว่าเป็นสูตรของเธอเอง ที่สำคัญมีขนมจีนพม่าที่ข้าพเจ้าอยากลองชิมด้วย ซึ่ง



หลายท่านเตือนไม่ให้ทานแถวข้างถนน เพราะอาจทำพิษแก่ท้องได้ แต่เมื่อได้ تذากชิม คำแรก ก็รู้สึกว่ามันชอบ ขนาดที่คิดว่าตัวเอง กินง่าย อยู่ง่าย เลยคิดถึงคำของไกด์ทัวร์ว่า อาหารพม่าไม่ค่อยถูกปากคนไทย เห็นจะจริงตามนั้น



แต่ไม่ต้องห่วงครับ เพราะที่นี่มีอาหารนานาชาติหลายชนิดให้เลือกรับประทาน การมาพม่าครั้งนี้ อย่างที่เคยกล่าวแล้วนะครับ ว่ามีการบริการดูแลอย่างดี ที่พักดี อาหารดี ทุกมื้อ ตลอดการเดินทาง ต้องขอขอบพระคุณในความเอาใจใส่ของทุกท่าน โดยเฉพาะคุณเล็ก (สุรภา ภวานันท์) คุณเต๋ย (เผติม ยี่สมบุญ) และคุณวรรณิ แซ่โจ้ว ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านนะครับ



หลังอาหารเช้า ยังมีเวลาเหลือ
ก่อนการสนทนาธรรม ที่จะเริ่มขึ้นในเวลา
๙.๐๐ น. ข้าพเจ้าจึงมีโอกาสดैनย่อย
พร้อมทั้งสำรวจรอบๆ บริเวณโรงแรมเพื่อ
เก็บภาพมาฝากทุกท่านอย่างที่ได้เห็นนะ
ครับ ว่าโรงแรมกลางกรุงย่างกุ้งแห่งนี้
โอบล้อมด้วยทะเลสาบ Kandawgyi มี
ทัศนียภาพที่สดชื่น เย็นสบาย และมี
ต้นไม้ร่มครึ้ม เหมาะแก่การพักผ่อน เป็น
อย่างยิ่ง



อันดับต่อไป ข้าพเจ้าขอนำความการสนทนาธรรมของท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ซึ่งบัดนี้ การสนทนานั้นได้กลายเป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ท่านอาจารย์ได้สนทนาไว้ ณ โรงแรม Kandawgyi Palace Hotel กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ ดังมีใจความบางตอนดังนี้



นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ



คุณคำปัน :

ท่านผู้ฟังท่านนี้ ท่านก็มีความสงสัยว่า "ศึกษา ทีละคำ" ศึกษา ทีละคำ ที่จะไม่เป็นการติดในคำ ที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลจริงๆ ในการศึกษานั้น เป็นอย่างไรครับ? กราบเรียนท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ต้องไม่ลืมนะค่ะว่า ศีลธรรมะ เพื่ออะไร? ทุกนาที มีค่า เราไม่ควรจะปล่อยให้ผ่านไป โดยเฉพาะเวลาที่มีความสนใจที่จะฟังธรรมะ ก็ต้องรู้จุดประสงค์จริงๆ ว่าศึกษา เพื่ออะไร? ไม่อย่างนั้น จะไม่ได้ประโยชน์เลย ถ้าศึกษา "ชื่อต่างๆ" โดยที่ไม่เข้าใจ "สิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้" จะได้ประโยชน์ไหม? มีแต่ชื่อ แล้วก็ได้ไม่ได้เข้าใจจริงๆ



...เพราะฉะนั้น ที่ว่า "ศึกษาธรรมะ ทีละคำ" เพื่อที่จะได้
เข้าใจ "คำ" ที่ได้ฟัง จริงๆ ไม่ใช่คิดว่า เข้าใจแล้ว ซึ่งเป็น
สิ่งที่เป็นไปไม่ได้...



...ที่จะขอกล่าวแล้ว กล่าวนึก ก็คือว่า ไม่ควรจะประมาท
พระพุทธรูป เพราะเหตุว่า แต่ละคำ เป็นสิ่งที่มีค่า
ประมาณไม่ได้เลย เพราะมาจากการทรมานเพียรพระ
บารมี นานแสนนาน พระบารมีนี้ก็ไม่ใช่ง่ายเลย ยิ่งกว่า
ใครจะทำได้ เพื่อถึงความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่ง
ไม่ใช่เพียงเป็น พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือ สวาก แต่ต้อง
เป็นผู้ที่ได้รับความจริง ของสิ่งซึ่ง แม้กำลังปรากฏ แต่ก็ไม่มี
ใครสามารถจะรู้ได้เลย...





...เพราะฉะนั้น แต่ละคำ ไม่ใช่ประมาณทุกคำ ต้อง
ไตร่ตรองว่าจาสัจจะ ว่าเป็นคำจริง คำนั้น ต้องพิสูจน์ได้
เข้าใจได้ มีในขณะนี้ ให้รู้ว่า ความจริงเป็นอย่างนั้น ถ้า
ใครประมาณ จะไม่ได้รับสาระจากพระธรรมเลย...



...แต่การที่ไม่ประมาท ก็จะทำให้พระมหากษัตริย์ของคุณอย่าง
ยิ่ง ถ้าขณะนี้ เราได้ฟังธรรมแล้วเรามีความเข้าใจธรรมะ
เราจะคิดถึงคนที่ไม่เข้าใจไหม? ว่าเมื่อไหร่? เขาจะ
สามารถมีความเข้าใจ ถึงความจริงที่เขาเกิดมาแล้ว ไม่รู้
ความจริงไปโดยตลอด จนถึงตายแล้วก็เกิดอีก ก็ไม่รู้อีก
ไม่รู้ว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้
ปรินิพพานไปแล้ว ก็พระองค์ก็ยังคงไม่รู้ไปนั่นแหละ...



...ด้วยเหตุนี้ การที่จะเป็นผู้ที่เคารพอย่างสูงสุด ในพระ
รัตนตรัยก็คือ ฟังพระธรรม ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง
เพราะรู้ว่าการเคารพอย่างยิ่งไม่ใช่เพียงแต่ที่เราสามารถ
ที่จะพูด ที่จะกล่าว แต่ต้องกำลังสะสมความเห็นถูก
ความเข้าใจถูก ซึ่งใครก็ไม่สามารถที่จะคิดเองได้เลย...

...เพราะฉะนั้น บางคน ไม่ประมาทตอนต้น แต่ก็ประมาท
ตอนกลาง คือว่า ฟังแล้ว "คิดเอง" มีไหม? ไม่ใช่ไม่ฟัง ฟัง
แต่เพียงคำเดียว "คิดเอง" ไปอีกเยอะมาก ผิดหรือถูก?
ถ้าใครสามารถจะเพียงฟัง แล้วคิดเองได้ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
ไม่ได้เลย...



...ด้วยเหตุนี้ "แต่ละคำ" ผู้ที่เคารพจริงๆ ต้องฟัง แล้วก็ไตร่ตรอง แล้วก็เข้าใจเพิ่มขึ้นแต่ละคำ จะสอดคล้องกันหมด ทุกคำ เพราะเหตุว่า พูดยถึงความจริง ที่ได้ตรัสรู้โดยประการทั้งปวง โดยสิ้นเชิง จนไม่เหลืออะไรอีก ที่จะมี ความสงสัย หรือว่าจะไม่สามารถอนุเคราะห์ คนที่สะสมความเห็นผิด หรือว่าความเห็นต่างๆ แล้วยังอหังการต่างๆ อีกมากมาย ที่จะสามารถทำให้เขาได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่ทรงแสดง...



...เพราะฉะนั้น การที่มีโอกาส ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็เห็นแล้วถ้าเป็นสัตว์เดรัจฉาน อย่างกา กำลังร้อง (ในสวนที่โรงแรมมีอีกาจำนวนมาก) มีตาเห็น มีหูได้ยินแต่ก็ไม่สามารถที่จะเข้าใจ สิ่งที่กำลังมีจริง ที่กำลังปรากฏในขณะนี้ได้ เพราะฉะนั้น ทั้งชาติก็หมดไปแล้ว ใครจะรู้ว่าจากนี้ไป ชาตินี้ซึ่งตาดี หูดี แล้วก็มีผัสสะสมาดี พอที่จะเข้าใจพระธรรมด้วย แต่ก็เป็นผู้ที่ละเลย หรือว่า ไม่เห็นประโยชน์อย่างยิ่ง ของสิ่งที่มีค่า เห็นอย่างอื่นใด...



...ไม่ใช่ทรัพย์สมบัติ ไม่ใช่เงินทอง ไม่ใช่ลาภสักการะเพราะเหตุว่า สิ่งต่างๆ เหล่านั้น ไม่สามารถที่จะเป็นของใครจริงๆ ได้ เพียงแต่เข้าใจว่าเป็นของเรา แต่ว่า ความจริงไม่ใช่ทุกสิ่งทุกอย่าง สำหรับเห็น ช่วงขณะที่เห็น แล้วก็ดับ จะเป็นของใครไม่ได้เลย แม้แต่เสียง ก็เป็นของใครไม่ได้เกิดขึ้น ปรากฏ แล้วก็ดับไป เพราะฉะนั้น ทุกขณะถ้ารู้แจ้ง ตามความเป็นจริงจากการที่ค่อยๆ อบรมปัญญา รู้ความต่างกันเลย เห็นมานาน แต่ไม่เคยรู้เลย ว่า "เห็น" มีจริงๆ เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่ใช่ใคร แล้วก็ไม่ใช่ของใครด้วย บังคับบัญชาก็ไม่ได้...



...แม้ว่าจะได้ยิน ซ้ำแล้ว ซ้ำอีก แต่การไม่รู้ลักษณะของ
สภาพธรรมะ ไม่ใช่ก่อนจะได้ยินเท่านั้น ทุกชาติที่ผ่านมา
ก็มีการเห็น มีการได้ยิน แล้วก็ยังไม่เข้าใจความจริง
พิสูจน์ได้ จากการที่กำลังฟัง ก็เป็นผู้ที่ตรง ที่สามารถจะรู้
ได้ว่า "เข้าใจ" สิ่งที่มีจริงๆ ที่กำลังฟัง มากน้อยแค่ไหน?...

...เพราะฉะนั้น การฟังธรรมะ เป็นผู้ที่ตรงว่าพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นใคร? แล้วเรา เป็นใคร? แต่ละคำ ฟัง พิจารณา เข้าใจ เพื่อสะสมความเข้าใจ สิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง ซึ่งลึก และเป็นความจริง ยากที่จะเห็นได้ ถ้าไม่มีการบำเพ็ญพระบารมีมาเลย ไม่ว่าโดยฐานะของสาวก บารมีก็ไม่สามารถที่จะได้เข้าใจ สิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง ด้วยเหตุนี้ ความไม่ประมาท จะทำให้สามารถ เป็นผู้ที่ตรงต่อพระธรรม...



...ทุกคน เป็นคนดี หรือเปล่าคะ? เห็นมั๊ยคะ? ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ก็เป็นลูกที่ดี เป็นเพื่อนที่ดี แต่ว่า ดีจริงๆ หรือเปล่า? ก็เป็นสิ่งที่ ถ้าเป็นคนทั่วๆ ไป เขาก็บอกว่า คนนี้ดีเป็นคนดี แต่ว่า ถ้าดีจริงๆ ต้องไม่มีกิเลส...

...กิเลส คือ สภาพธรรมะที่ทำให้จิตไม่ผ่องแผ้ว เพราะเหตุว่า จิต เป็นธาตุรู้เท่านั้น เดียวนี้ เราเคยได้ยินคำว่า จิต แต่ไม่เคยมีใครที่จะอธิบาย จนกระทั่งสามารถที่จะ

ประจักษ์แจ้ง รู้ความจริง ของสิ่งที่เราบอกว่ามี จิตมี ถ้าไม่ใช่คนตาย ก็มีจิต ก็คิดกันไปอย่างนั้นเพียงเท่านั้น แต่ว่า ไม่สามารถที่จะรู้จัก จิตขณะนี้ ตามความเป็นจริง ถ้าไม่มีการฟังพระธรรม "ทีละคำ" นี่เป็นสิ่งที่สำคัญมาก แม้แต่ "จิต" คำเดียว เข้าใจหรือยัง? ยังไม่เข้าใจ ก็ "ข้าม" ไปอีกคำหนึ่งแล้ว ข้ามไปอีกคำหนึ่ง ข้ามไปอีกคำหนึ่ง แล้วรู้จริงๆ หรือเปล่า?...



....เพราะฉะนั้น จะเคยฟังธรรมะ มามากน้อยเท่าไรก็ตาม แต่ว่า เข้าใจสิ่งที่กำลังมี กำลังปรากฏ แค่ไหน? เพราะฉะนั้น ก็จะได้ ผู้ใดก็ตาม ที่ทรงแสดงความจริง ของสิ่งที่มีจริง ให้คนอื่นเข้าใจได้ ผู้นั้นต้องไม่ใช่คนธรรมดา ที่เป็นเพื่อนหรือเป็นมิตรสหายหรือเป็นใครก็ตาม แต่ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีบุคคลใด เลิศ หรือ ประเสริฐ เท่าเทียม

เปรียบได้เลย เพราะเหตุว่า สามารถเข้าใจ สิ่งที่มีจริงๆ ซึ่ง
คนอื่นไม่สามารถที่จะเข้าใจได้ นี่เป็นเหตุที่ทำให้ เห็นค่า
ของการได้ยิน ได้ฟัง แต่ละคำ และเป็นผู้ที่รู้ว่า ยังไม่ได้มี
ความเข้าใจจริงๆ พอที่จะละความไม่ดี ซึ่งถ้าไม่ได้ฟัง
พระธรรม จะไม่รู้เลย ว่ามากน้อยแค่ไหน?...



...เพราะฉะนั้น การที่เริ่มจะรู้สึกว่าเป็นคนไม่ดี เพียงใด?
จะทำให้เห็นประโยชน์ของการที่ว่า สิ่งที่ไม่ดีก็จะเพิ่มขึ้นๆ
ยังมีชีวิตไปนานเท่าไร ก็ยิ่งเพิ่มไปเท่านั้นในสังสารวัฏฏ์
แล้วใครจะเอาสิ่งที่ไม่ดีนั้น ออกไปได้? เพราะฉะนั้น ก็เป็น
สิ่งซึ่งรู้ได้เลย หนทางเดียว บุคคลเดียว ซึ่งจะเป็นที่พึ่ง
เพราะเป็นรัตนะที่ประเสริฐ เลิศกว่ารัตนะอื่นๆ เพราะเหตุ
ว่า แม้จะมีทรัพย์สมบัติ เงินทองมากมายสักเท่าไร มี
รัตนะ เต็มห้องหนึ่ง บ้านหนึ่ง แต่ยามทุกข์ จะช่วยได้
ไหม?...

...แต่พระธรรม ที่ได้เข้าใจ เป็นรัตนที่ประเสริฐยิ่ง ขณะใดก็ตามที่เข้าใจ ขณะนั้นไม่เป็นทุกข์ จะไม่มีทุกข์เลย นี่ก็แสดงให้เห็นความต่างกัน ของเพียงแค่ได้ยิน ได้ฟังและสามารถที่จะรู้ความจริงอย่างนั้น ก็จะเป็นบุญ คือ สิ่งที่ประเสริฐยิ่งในสังสารวัฏฏ์ ของแต่ละชาติที่มีโอกาสจะได้ฟัง ทุกคนก็เป็นคนดี ที่มีโอกาสได้ฟังธรรมะต้องจำกัดด้วย ดีอื่น ใช้หรือเปล่า? ก็แล้วแต่ แต่ละคน แต่ดีหนึ่งอย่างหนึ่งที่มี คือ ได้ฟังพระธรรม เมื่อได้ฟังพระธรรมแล้ว ก็จะได้รู้ว่า สิ่งที่ไม่ดี มีมากมายเหลือเกิน จากการที่ได้เข้าใจความละเอียดยิ่ง ของพระธรรม แล้วจะอย่างไร?...



...ทรงอุปมาไว้ในพระสูตร ซึ่งมีข้อความโดยตรง เป็นภาษาบาลี แต่ละแห่ง "จิต" เป็นสภาพที่ผ่องแผ้ว เฉพาะจิต เกิดขึ้นรู้ สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ปรากฏ จิตจะเศร้าหมอง ไม่ผ่องแผ้ว เมื่อมีสภาพธรรมะที่ไม่ดี เกิดกับจิตนั้น แต่ว่าสภาพธรรมะที่ไม่ดี จริงๆ แล้ว เราไม่เคยรู้ตัวเลยว่าเพียงเห็น แล้วก็รู้ว่า สิ่งที่เราเห็นเป็นอะไร? แล้วก็ยึดถือสิ่งนั้นว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนกระทั่ง มีความยึดมั่น มีความสำคัญตน มีกิเลสอีกมากมายทั้งหมดนั้น ทำให้จิตไม่ผ่องแผ้ว...



...แต่สภาพของจิตจริงๆ ที่ภาษาบาลี ใช้คำว่า "จิต (จิต-ตะ)" ก็มีอีกคำหนึ่งว่า "ปณฺทระ" เฉพาะจิต เพราะว่าการจิตเป็นธาตุรู้ ซึ่งเกิดขึ้นต้องรู้ เวลานี้ ถ้าจะรู้ว่า มีสิ่งต่างๆ มากมาย ไม่สังเกตเลย อย่าง "แข็ง" ทุกคนก็กระทบแข็ง "แข็ง" มี แต่แข็งเป็นอะไร? ไม่เคยรู้ความจริงว่า ลักษณะของ "แข็ง" แท้ๆ เกิดเป็น "แข็ง" ไม่สามารถจะรู้อะไรได้เลย เกิดเป็น "แข็ง" แล้วก็ดับไป พอถึงลักษณะที่ "ร้อน" ลักษณะนั้น ไม่ใช่ "แข็ง" เกิดเป็น "ร้อน" แล้วก็ดับไป เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีจริงๆ แต่ละอย่าง ภาษาบาลีใช้คำว่า "ธา-ตุ" เป็น "ธาตุ" ที่ทรงสภาพ ลักษณะนั้น ซึ่งใครก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้เลย...



...เพราะฉะนั้น แม้แต่คำว่า "ธรรมะ" ซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริง เป็นคำภาษาบาลี แต่ภาษาไทย หมายความว่าเราเข้าใจ กันได้ในภาษาไทยธรรมดาว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ตาม ที่มี จริง ๆ จะไม่ให้สิ่งนั้นไม่มี ได้ไหม? จะไม่ให้สิ่งที่มีจริงนั้น ไม่มีจริง ได้ไหม? จะให้สิ่งที่มีนั้น เป็นของใคร ได้ไหม? เพราะเหตุว่า ลักษณะนั้น เป็นอิสระ เพราะเกิดขึ้น แข็ง ใครจะเป็นผู้ที่สามารถทำให้ แข็ง นั้น เปลี่ยนไม่ได้ แข็ง นั้น จะเป็นของใคร ก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ก็เป็นธาตุ แต่ละ หนึ่ง สรุปลย่อ ธาตุมากมาย นับไม่ถ้วน แต่ละหนึ่ง เกิดเป็น สิ่งนั้น แล้วก็ดับไป เกิดเป็นสิ่งนั้น แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่ กลับมาอีกเลย...



...ไฟ เกิดขึ้น ไฟดับมั๊ยคะ? ไฟดับ เป็นอย่างอื่น ที่ไม่ใช่ไฟ ได้ไหม? ไม่ได้ เป็น ร้อน ธาตุรู้อีกชนิดหนึ่ง ไม่ใช่ธาตุแข็ง ไม่ใช่ธาตุไฟ ก็เหมือนธาตุอื่นๆ แต่ต่างกันที่เป็นธาตุซึ่ง เกิดขึ้น "รู้" ไม่ว่าเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ต้องรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะฉะนั้น พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบัญญัติ ธาตุชนิดนั้น ด้วยคำหลายคำ เช่น คำว่า "จิต" เป็นธาตุรู้ เกิดแล้วไม่รู้ ไม่ได้ ถ้าสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม ที่เกิดแล้วไม่รู้ สิ่งนั้นไม่ใช่จิต ไม่ใช่ธาตุรู้ เพราะฉะนั้น ธาตุรู้ จะเป็นของ

ใครได้ไหม? เหมือนกับ "แข็ง" จะเป็นของใครได้ไหม?"
ร้อน" จะเป็นของใครได้ไหม? เพียงมีปัจจัย เกิดขึ้น แล้วก็
ดับไป...



...แต่ว่า สิ่งที่ยากแก่การที่ทุกคนจะรู้ตาม เข้าใจตาม
จนกว่าจะได้ฟังพระธรรมก็คือว่า ทุกสิ่งทุกอย่าง เกิดแล้ว
ก็ดับ เร็วสุดที่จะประมาณได้ เพราะฉะนั้น ขณะนี้ จึงไม่
ปรากฏเลย ว่ามีอะไรดับ แม้ขณะเกิด ก็ไม่รู้ ได้ยินเสียง
แต่รู้ขณะเสียงเกิดหรือเปล่า? แล้วเสียงก็ดับ ก็ไม่รู้อีก
เพราะฉะนั้น เต็มไปด้วยความไม่รู้ จนกว่าจะมีโอกาส ได้
ฟังพระธรรม...



...คำที่เราใช้ ใช้คำว่า "จิต" แต่ก็ยังเข้าใจว่า จิตเป็นธาตุรู้
 ล้วนๆ ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเจือปนเลยทั้งสิ้น เกิดมาเมื่อไหร่
 ก็ต้องมีสิ่งที่ถูกจิต "รู้" จะมีจิตรู้ โดยไม่มีสิ่งที่ถูกรู้ ไม่ได้
 เลย เพราะฉะนั้น เราค่อยๆ ศึกษาธรรมะ ทีละคำ แทนที่
 เราจะไปพูดตั้งหลายคำ แต่ว่าไม่ได้เข้าใจจริงๆ เลย
 ขณะนี้ ก็ทีละคำ ที่ได้ฟัง ไม่เข้าใจคำไหนบ้างหรือเปล่า?
 หรือว่าสงสัยคำไหนบ้างหรือเปล่า?...





...แม้แต่ "ธาตุรู้" ล้วนๆ เกิดขึ้นต้องรู้ สิ่งหนึ่ง สิ่งใด ไม่มีอะไรเจือปนเลย ใช้คำว่า "ปัญฺหะ" เพราะฉะนั้น คนที่ศึกษาธรรมะ พอได้ยินคำว่า "ปัญฺหะ" รู้เลย หมายความว่าถึงสิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้ ซึ่งกำลังเห็น หรือว่า กำลังได้ยิน หรือว่าอะไรก็ตาม สิ่งหนึ่งสิ่งใด ปรากฏให้รู้ว่ามี เพราะมี "ธาตุรู้" ถ้าโลกนี้ไม่มีธาตุรู้ อะไรๆ ก็ไม่ปรากฏเลย แต่เพราะเหตุว่า มีธาตุรู้ จึงมีสิ่งที่ถูกรู้ ซึ่งจิต สามารถจะรู้ได้ทุกอย่าง แล้วแต่ประเภทของจิตนั้นๆ ไม่ใช่ว่า จิตหนึ่ง รู้ได้หมดเลย แต่จิตเอง ก็ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน เกื้อกูล อาศัยกันและกัน เกิดขึ้น...



...เพิ่มอีก ทีละคำ สิ่งหนึ่ง สิ่งใดก็ตาม ที่มีการเกิด ต้องมี
การอาศัยซึ่งกันและกัน มีปัจจัยที่จะทำให้สิ่งนั้นเกิดได้
ภาษาบาลี ใช้คำว่า "สัง-ขา-ระ" (สังขาร) และทุกสิ่งทุก
อย่างที่มีจริง ก็เป็น "ธรรมะ" เพราะฉะนั้น สังขารที่มีจริง
ก็เป็นธรรมะ ด้วยเหตุนี้ ให้ทราบว่า ไม่ว่าจะกล่าวถึง
อะไรทั้งสิ้น ไม่ได้มีเฉพาะสิ่งนั้นสิ่งเดียว แต่จะมีสิ่งอื่น
รวมอยู่ด้วยในที่นั้น แต่ไม่ปรากฏ...





...จิตเป็นธาตุรู้ เมื่อเกิดขึ้น หนึ่งอย่าง หนึ่งขณะ ก็ต้องรู้
สิ่งเดียว จะรู้หลายๆ สิ่งไม่ได้ มีธาตุรู้อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิด
กับจิต พร้อมจิต รู้สิ่งเดียวกับจิต เพราะว่าเป็นธาตุรู้ เมื่อ
เกิดขึ้นก็รู้ แต่ไม่ใช่รู้อย่างจิตคือ ไม่ใช่ "ปณฺทระ" ไม่ใช่
สภาพที่เป็นใหญ่ เป็นประธานในการรู้...



...แต่เป็นนาม (นา-มะ) อีกคำหนึ่งแล้วคำใหม่
หมายความว่า ถ้าเราจะเข้าใจตามความจริงของสิ่งที่มี
ทุกโลก จะมีสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วไม่รู้อะไร ภาษาบาลี ใช้คำ
ว่า รูปธรรม หรือ รูปธาตุ ส่วนธาตุ ซึ่งเป็นธาตุรู้ ที่เกิดขึ้น

แล้วต้องรู้ ต้องใช้อีกคำหนึ่ง จะใช้คำเดียวกันไม่ได้
ลักษณะต่างกัน เพราะฉะนั้น ก็จะเห็นได้ว่า แต่ละคำๆ ที่
ได้ยิน ก็แสดงความต่างหลากหลายแต่ละอย่าง ซึ่ง
ไม่ปะปนกันเลย ธาตุที่เป็นใหญ่ เป็นประธานในการรู้สิ่ง
หนึ่งสิ่งใด เป็นจิต แต่ว่า ธาตุรู้ ซึ่งเป็นนามธาตุ เพราะ
เหตุว่า สภาพที่ไม่ใช่รู้ เป็นรูปธาตุ แต่ส่วนสภาพธรรมะ
ใดๆ มองไม่เห็นเลย แต่เป็นธาตุรู้ ก็ใช้คำว่า นามธาตุ มี
๒ อย่าง คือ จิต เป็นนามธาตุ ไม่มีใครมองเห็น แต่เกิดขึ้น
รู้ เป็นใหญ่ เป็นประธานในการรู้...



...ส่วนนามธาตุ ที่เกิดพร้อมจิต อาศัยกันและกันเกิดขึ้น
ใช้คำว่า "เจตสิก" ทั้งสองอย่างนี้ ปราศจากกันและกัน
ไม่ได้เลย ธรรมะหนึ่งธรรมะใดซึ่งมี ต้องอาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น นามธาตุ ๒ อย่าง ที่เกิดคือ อย่าง
หนึ่ง เป็นจิต และ นามธาตุอื่นๆ มีต่างกันเป็น ๕๒
ประเภท เกิดกับจิต แล้วแต่ว่า นามธาตุใด จะเกิดกับจิต
ใด ในขณะไหน? ก็ทำให้จิต ซึ่งผ่องแผ้ว จะดี ก็เพราะ
เจตสิกที่ดี เกิดร่วมด้วย จะเลว ก็เพราะเจตสิกที่เลว เกิด
ร่วมด้วย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ของใคร เพราะเหตุว่า
เพียงเกิดขึ้น แล้วก็ดับไป ขณะนี้ เป็นอย่างนี้...



...จิต เจตสิก และ สภาพของธรรมะ ซึ่งไม่ใช่สภาพรู้ ที่
ทรงบัญญัติคำว่า รูป ก็เป็นสภาพที่ไม่รู้อะไร แต่ในขณะนี้
มีทั้งจิต มีทั้งเจตสิก มีทั้งรูป เกิดดับ สืบต่อ อย่างรวดเร็ว
ถ้าไม่มีการตรัสรู้ จะไม่มีการเข้าใจถูกต้อง ตามความเป็น
จริงของสภาพธรรมะที่มีจริง แต่ละหนึ่ง ซึ่งแยกขาดจาก
กัน จิต ไม่ใช่เจตสิก เจตสิก มี ๕๒ ประเภท แต่ละหนึ่ง
ไม่สับสน แล้วก็ ไม่ปะปนกันด้วย...



...เพราะฉะนั้น นี่ก็เป็นอย่างย่อที่สุด แต่หลายคำแล้ว
และหลายคำ ต้องเข้าใจจริงๆ สะสมความเข้าใจ เพื่อรู้ว่า
ถึงแม้ว่าคนอื่นจะมาบอกว่า ดี แต่ว่า ไม่พอเลย เพราะ
เหตุว่า ยังไม่ได้รู้ความจริงของสิ่งที่มี โดยละเอียดยิ่ง
เพราะ ถ้ารู้แล้ว "ไม่ดี" มากกว่า "ดี"...





...แต่ว่า เมื่อไม่ปรากฏให้รู้ ก็เข้าใจว่า ดี - ชั่ว ตามการ
 สะสม ซึ่งทำให้แต่ละคน หลากหลาย เพราะฉะนั้น พระ
 ธรรม ที่ทรงแสดง ๔๕ พรรษา แต่ละคำ เพื่อให้เกิด
 ปัญญาของผู้ฟัง ไม่ใช่ให้เชื่อ ไม่ใช่ให้ ไม่คิดไตร่ตรอง
 เพียงแต่ใครบอก ก็เชื่อ นั่นไม่ใช่คำสอนของพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า...



ข้อความบางตอนจาก เกสสปุตตสูตร

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ควรแล้วท่านจะสงสัย ความสงสัย
 ของท่านเกิดขึ้นแล้วในเหตุควรสงสัยจริง ท่านอย่าได้ถือโดยได้ฟังตามกันมา

อย่าได้ถือโดยลำดับสืบๆ กันมา อย่าได้ถือโดยความตื่นว่า ได้ยินอย่างนี้ๆ
 อย่าได้ถือโดยอ้างตำรา อย่าได้ถือโดยเหตุนี้กเดาเอา อย่าได้ถือโดยนัยคือ
 คาคะเน อย่าได้ถือโดยความตรึงตามอาการ อย่าได้ถือโดยชอบใจว่าต้องกับ
 ลัทธิของตน อย่าได้ถือโดยเชื่อว่าผู้พูดสมควรจะเชื่อได้ อย่าได้ถือโดยความนับ
 ถือว่าสมณะผู้นี้เป็นครูของเรา เมื่อใด ท่านรู้ด้วยตนเองแล้วว่า ธรรมเหล่านี้ เป็น
 อกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้ติเตียน ธรรมเหล่านี้ใครประพฤติ
 ให้เต็มที่แล้ว เป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เป็นไปเพื่อทุกข์ ดังนี้ ท่านควรละ
 ธรรมเหล่านั้นเสีย เมื่อนั้น

พระสูตรตันปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต เล่ม ๑ ภาค ๓ หน้าที่ ๓๓๘



กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
 ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

